

Bijlage VWO
2015

tijdvak 2

Grieks

Tekstboekje

Patroclus gewond

816 Πάτροκλος δὲ θεοῦ πληγῇ καὶ δουρὶ δαμασθεὶς
817 ἄψ ἐτάρων εἰς ἔθνος ἐχάζετο κῆρ' ἄλεείνων.
818 Ἐκτωρ δ' ὡς εἶδεν Πατροκλῆα μεγάθυμον
819 ἄψ ἀναχαζόμενον, βεβλημένον ὄξεϊ χαλκῶ,
820 ἀγχίμολόν ῥά οἱ ἦλθε κατὰ στίχας, οὔτα δὲ δουρὶ
821 νείατον ἐς κενεῶνα, διαπρὸ δὲ χαλκὸν ἔλασσε·
822 δούπησεν δὲ πεσών, μέγα δ' ἤκαχε λαὸν Ἀχαιῶν·
823 ὡς δ' ὅτε σὺν ἀκάμαντα λέων ἐβιήσατο χάρμη,
824 ὅ τ' ὄρεος κορυφῆσι μέγα φρονέοντε μάχεσθον
825 πίδακος ἀμφ' ὀλίγης· ἐθέλουσι δὲ πῖεμεν ἄμφω·
826 πολλὰ δέ τ' ἀσθμαίνοντα λέων ἐδάμασσε βίηφιν·
827 ὣς πολέας πεφνόντα Μενoitίου ἄλκιμον υἱὸν
828 Ἐκτωρ Πριαμίδης σχεδὸν ἔγχεϊ θυμὸν ἀπηύρα,
829 καὶ οἱ ἐπευχόμενος ἔπεα πτερόεντα προσηύδα·
830 “Πάτροκλ', ἦ που ἔφησθα πόλιν κεραϊζέμεν ἀμήν,
831 Τρωϊάδας δὲ γυναῖκας ἐλεύθερον ἦμαρ ἀπούρας
832 ἄξειν ἐν νήεσσι φίλην ἐς πατρίδα γαῖαν,
833 νήπιε· τάων δὲ πρόσθ' Ἐκτορος ὠκέες ἵπποι
834 ποσσὶν ὀρωρέχεται πολεμίζειν· ἔγχεϊ δ' αὐτὸς
835 Τρωσὶ φιλοπτολέμοισι μεταπρέπω, ὃ σφιν ἀμύνω
836 ἦμαρ ἀναγκαῖον· σὲ δέ τ' ἐνθάδε γῶπες ἔδονται.
837 Ἄ δεῖλ', οὐδέ τοι ἐσθλὸς ἐὼν χραίσμησεν Ἀχιλλεύς,
838 ὅς πού τοι μάλα πολλὰ μένων ἐπετέλλετ' ἰόντι·
839 ‘Μή μοι πρὶν ἰέναι, Πατρόκλεες ἵποκέλευθε,
840 νῆας ἔπι γλαφυράς, πρὶν Ἐκτορος ἀνδροφόνοιο
841 αἱματόεντα χιτῶνα περὶ στήθεσσι δαΐξαι.’
842 Ὡς πού σε προσέφη, σοὶ δὲ φρένας ἄφροني πεῖθε.”
843 Τὸν δ' ὀλιγοδρανέων προσέφη, Πατρόκλεες ἵπευ·
844 “ Ἦδη νῦν, Ἐκτορ, μεγάλ' εὔχεο· σοὶ γὰρ ἔδωκε

845 νίκην Ζεὺς Κρονίδης καὶ Ἀπόλλων, οἷ με δάμασσαν
 846 ρηιδίως· αὐτοὶ γὰρ ἀπ' ὤμων τεύχε' ἔλοντο.
 847 Τοιοῦτοι δ' εἶ πέρ μοι ἐείκοσιν ἀντεβόλησαν,
 848 πάντες κ' αὐτόθ' ὄλοντο ἐμῶ ὑπὸ δουρὶ δαμέντες.
 849 Ἄλλά με μοῖρ' ὀλοή καὶ Λητοῦς ἔκτανεν υἱός,
 850 ἀνδρῶν δ' Εὐφορβος· σὺ δέ με τρίτος ἐξεναρίζεις.
 851 Ἄλλο δέ τοι ἐρέω, σὺ δ' ἐνὶ φρεσὶ βάλλεο σῆσιν·
 852 οὐ θην οὐδ' αὐτὸς δηρὸν βέη, ἀλλά τοι ἤδη
 853 ἄγχι παρέστηκεν θάνατος καὶ μοῖρα κραταιή,
 854 χερσὶ δαμέντ' Ἀχιλῆος ἀμύμονος Αἰακίδαο.”
 855 Ὡς ἄρα μιν εἰπόντα τέλος θανάτοιο κάλυψε·
 856 ψυχὴ δ' ἐκ ῥεθέων παμμένη Ἄϊδόσδε βεβήκει,
 857 ὃν πότμον γοώωσα, λιποῦσ' ἀνδροτῆτα καὶ ἦβην.

Homerus, Ilias 16.816-857

Aantekeningen

<i>regel 821</i>	ὁ κενεών, -ῶνος (het weke van het) onderlijf διαπρό er dwars doorheen
<i>regel 825</i>	ἡ πίδαξ, -ακος bron
<i>regel 826</i>	ἀσθμαίνω hijgen
<i>regel 830</i>	κεραῖζω verwoesten
<i>regel 836</i>	ὁ γύψ, γυπός gier
<i>regel 839</i>	ἵποκέλευθος de weg in een wagen afleggend
<i>regel 843</i>	ὀλιγοδρανέω zwak zijn
<i>regel 852</i>	βέη jij zult leven
<i>regel 856</i>	τὸ ῥέθος lid
<i>regel 857</i>	ἡ ἀνδροτής, -ήτος mannelijke kracht

Tekst 2

Iris, bode van Zeus, is naar Priamus gekomen om hem te vertellen dat hij naar Achilles moet gaan om het lichaam van Hector los te kopen. Zij spreekt als volgt tegen hem:

181 “U hoeft geen angst voor de dood of vrees voor iets anders te hebben.
 182 Hermes, de doder van Argos, geven wij mee als geleide,
 183 die u tot vlak bij Achilles zal brengen. Wanneer hij u eenmaal
 184 in het verblijf van de zoon van Peleus gebracht heeft, zal deze

185 zelf u niet doden en ook alle anderen daarvan weerhouden.
 186 Want hij is niet onberaden of zonder verstand of misdadig,
 187 maar wie als smekeling komt, zal hij minzaam ontvangen en sparen.”
 188 Ἡ μὲν ἄρ' ὧς εἰποῦσ' ἀπέβη πόδας ὠκέα Ἴρις,
 189 αὐτὰρ ὃ γ' υἴας ἄμαξαν εὐτροχον ἡμιονεῖην
 190 ὀπλίσαι ἠνώγει, πείρινθα δὲ δῆσαι ἐπ' αὐτῆς.
 191 Αὐτὸς δ' ἐς θάλαμον κατεβήσετο κηῶεντα
 192 κέδρινον ὑπόροφον, δς γλήνεα πολλὰ κεχάνδει·
 193 ἐς δ' ἄλοχον Ἐκάβην ἐκαλέσσατο φώνησέν τε·
 194 “Δαιμονίη, Διόθεν μοι Ὀλύμπιος ἄγγελος ἦλθε
 195 λύσασθαι φίλον υἷον ἰόντ' ἐπὶ νῆας Ἀχαιῶν,
 196 δῶρα δ' Ἀχιλλῆϊ φερέμεν, τά κε θυμὸν ἰήνη.
 197 Ἄλλ' ἄγε μοι τόδε εἶπέ, τί τοι φρεσὶν εἶδεται εἶναι;
 198 Αἰνῶς γάρ μ' αὐτόν γε μένος καὶ θυμὸς ἄνωγε
 199 κείσ' ἰέναι ἐπὶ νῆας ἔσω στρατὸν εὐρὺν Ἀχαιῶν.”
 200 Ὧς φάτο, κώκυσεν δὲ γυνὴ καὶ ἀμείβετο μύθῳ·
 201 “ὦ μοι, πῆ δὴ τοι φρένες οἴχονθ', ἦς τὸ πάρος περ
 202 ἔκλε' ἐπ' ἀνθρώπους ξείνους ἠδ' οἷσιν ἀνάσσεις;
 203 Πῶς ἐθέλεις ἐπὶ νῆας Ἀχαιῶν ἐλθέμεν οἶος,
 204 ἀνδρὸς ἐς ὀφθαλμοὺς ὅς τοι πολέας τε καὶ ἐσθλοὺς
 205 υἷεας ἐξενάριξε· σιδήρειόν νύ τοι ἦτορ.
 206 Εἰ γάρ σ' αἰρήσει καὶ ἐσόψεται ὀφθαλμοῖσιν,
 207 ὠμηστῆς καὶ ἄπιστος ἀνὴρ ὃ γε, οὐ σ' ἐλεήσει,
 208 οὐδέ τί σ' αἰδέσεται. Νῦν δὲ κλαίωμεν ἄνευθεν
 209 ἦμενοι ἐν μεγάρῳ· τῷ δ' ὧς ποθι Μοῖρα κραταιὴ
 210 γιγνομένῳ ἐπένησε λίνῳ, ὅτε μιν τέκον αὐτή,
 211 ἀργίποδας κύνας ἄσαι ἐὼν ἀπάνευθε τοκῆων,
 212 ἀνδρὶ πάρα κρατερῷ, τοῦ ἐγὼ μέσον ἦπαρ ἔχοιμι
 213 ἐσθέμεναι προσφῦσα· τότε ἂν τιτὰ ἔργα γένοιτο
 214 παιδὸς ἐμοῦ, ἐπεὶ οὐ ἐκακίζομένον γε κατέκτα,
 215 ἀλλὰ πρὸ Τρώων καὶ Τρωϊάδων βαθυκόλπων
 216 ἔσταότ', οὔτε φόβου μεμνημένον οὔτ' ἀλεωρῆς.”

217 Τὴν δ' αὖτε προσέειπε γέρον Πρίαμος θεοειδής·
 218 “Μὴ μ' ἐθέλοντ' ἰέναι κατερύκανε, μηδέ μοι αὐτὴ
 219 ὄρνις ἐνὶ μεγάροισι κακὸς πέλεν· οὐδέ με πείσεις.
 220 Εἰ μὲν γάρ τις μ' ἄλλος ἐπιχθονίων ἐκέλευεν,
 221 ἢ οἱ μάντιές εἰσι θυοσκόοι ἢ ἱερῆες,
 222 ψεῦδός κεν φαίμεν καὶ νοσφιζοίμεθα μᾶλλον·
 223 νῦν δ' αὐτὸς γὰρ ἄκουσα θεοῦ καὶ ἐσέδρακον ἄντην,
 224 εἶμι, καὶ οὐχ ἄλιον ἔπος ἔσσεται. Εἰ δέ μοι αἶσα
 225 τεθνάμεναι παρὰ νηυσὶν Ἀχαιῶν χαλκοχιτώνων,
 226 βούλομαι· αὐτίκα γάρ με κατακτείνειεν Ἀχιλλεὺς
 227 ἀγκὰς ἐλόντ' ἐμὸν υἷόν, ἐπὴν γόου ἐξ ἔρον εἶην.”

Homerus, Ilias 24.181-227

Aantekeningen

- regel 189* **ἐϋτροχος** met goede wielen
 ἡμιόνειος met muildieren
regel 190 **ἢ πείρινς, -ινθος** bagagemand
regel 191 **κηώεις, -εντος** geurig
regel 192 **κέδρινος** van cederhout
 τὸ γλῆνος kostbaarheid
regel 202 **κλέομαι** beroemd zijn
regel 207 **ὠμηστής** bloeddorstig
regel 210 **ἐπινέω** toespinnen
regel 211 **ἀργίπους, -ποδος** met snel bewegende poten
regel 213 **προσφύομαι** zich vastbijten in
 τιτὰ ἔργα daden van vergelding
regel 214 **κακίζομαι** zich laf gedragen
regel 215 **βαθύκολπος** met diep over de gordel in plooien hangend
 kleed
regel 216 **ἢ ἀλεωρή** het ontwijken
regel 218 **κατερυκάνω = κατερύκω**
regel 221 **θυοσκόος** offerschouwend
regel 223 **ἐσέδρακον** *aoristus van ἐσδέρκομαι* kijken naar
 ἄντην in het gezicht
regel 227 **ἀγκὰς** in de armen

Tekst 3

Onderstaande regels vormen de eerste strofe van een gedicht met als titel 'No second Troy' van J.P. Rawie:

- 1 Ik heb een vrouw bemind, die best
- 2 een tweede Troje zou verdienen,
- 3 en die door drank en heroïne
- 4 onder mijn ogen werd verpest.

Tekst 4

Menelaus is in het gevecht gewond geraakt door een pijl. Agamemnon is bang dat Menelaus zal sterven, maar Menelaus heeft gezegd dat de verwonding meevalt.

In de onderstaande tekst reageert Agamemnon hierop.

- 188 Τὸν δ' ἀπαμειβόμενος προσέφη κρείων Ἀγαμέμνων·
189 “Αἶ γὰρ δὴ οὕτως εἶη, φίλος ὦ Μενέλαε·
190 ἔλκος δ' ἰητῆρ ἐπιμάσσεται ἢ δ' ἐπιθήσει
191 φάρμαχ', ἅ κεν παύσῃσι μελαινάων ὀδυνάων.”
192 Ἦ καὶ Ταλθύβιον θεῖον κήρυκα προσηύδα·
193 “Ταλθύβι', ὅττι τάχιστα Μαχάονα δεῦρο κάλεσσον,
194 φῶτ' Ἀσκληπιοῦ υἷὸν ἀμύμονος ἰητῆρος,
195 ὄφρα ἴδῃ Μενέλαον ἀρήϊον Ἀτρέος υἷόν,
196 ὃν τις οἴστυσας ἔβαλεν τόξων ἐν εἰδῶς
197 Τρώων ἢ Λυκίων· τῷ μὲν κλέος, ἄμμι δὲ πένθος.”
198 “Ὡς ἔφατ', οὐδ' ἄρα οἱ κήρυξ ἀπίθησεν ἀκούσας,
199 βῆ δ' ἰέναι κατὰ λαὸν Ἀχαιῶν χαλκοχιτώνων
200 παπταίνων ἥρωα Μαχάονα. Τὸν δὲ νόησεν
201 ἔσταότ'· ἀμφὶ δέ μιν κρατερὰὶ στίχες ἀσπιστάων
202 λαῶν, οἳ οἱ ἔποντο Τρίκης ἐξ ἵποβότοιο.
203 Ἄγχοῦ δ' ἰστάμενος ἔπεα πτερόεντα προσηύδα·
204 “Ὅρσ', Ἀσκληπιάδη, καλέει κρείων Ἀγαμέμνων,
205 ὄφρα ἴδῃς Μενέλαον ἀρήϊον ἀρχὸν Ἀχαιῶν.”

Homerus, Ilias 4.188-205

Aantekeningen

- regel 189 **Αἶ γὰρ** Ach
φίλος *vocativus*
- regel 191 **φάρμαχ'** = **φάρμακα**
παύσησι = **παύση** 3e persoon enkelvoud; vul aan: **σε**
- regel 192 **Ἦ** Zo sprak hij
- regel 193 **Μαχάων, -ονος** Machaon (een arts van de Grieken en tevens legeraanvoerder)
- regel 194 **φῶτ'** Onvertaald laten
- regel 195 **ἀρήϊος** dapper
Ἄτρείος = **Ἄτρῆος**
- regel 196 **τις** Verbind met **Τρώων ἢ Λυκίων** (regel 197)
τόξων object bij **εἶδὼς**
- regel 197 **τῷ** voor hem
κλέος Vul aan: **ἐστί**
- regel 199 **βῆ δ' ἰέναι κατὰ** hij begaf zich onder
- regel 201 **ἔσταότ'** = **ἔστῶτα**
- regel 202 **ἢ Τρίκη** Trike (een stad in Thessalië)
- regel 204 **Ὅρσ'** = **Ὅρσο**
Ἄσκληπιάδη *vocativus van Ἄσκληπιάδης* zoon van Asclepius
καλέει Vul aan: **σε**
- regel 205 **ἀρήϊος** dapper